СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 227. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 31. жовтня 1942. No. 227. Jersey City, N. J., Saturday, October 31, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Мусимо Мати Повну Морську Перевагу На Пацифіку, Щоб Перемогти

Таке твердить Генсон В. Болдвин, військовий знавець, що щойно повернув з довгої подорожі по Пацифіку, де приглядався воєнним фронтам. Він каже, що ми вже маємо там повітряну перевагу. Але цього замало. Доказом цього є теперішні бої на Соломонських островах, де японці мають ще далі більше воєнних кораблів від американців. Болдвин запевнив, що та нерівність довго тривати не буде, бо наша корабельна розбудова поступає дуже скорим темпом вперед. Та наразі так є, що Японія користає з того, що від самого початку війни корабельна перевага є по її стороні.

НАЦІСТІВСЬКА ГРАБІЖ УКРАЇНИ

Вже з того, що тепер пишуть українські „Краківські Вісті" про німецькі розпорядки щодо доставы збіжжя з боку українських селян, видно, що на українських землях є велике невдоволення з німців, та що приходить до тертя між німецькою владою і тими українськими комітетами, що заступають місцеве населення. Німеччина не може дістати з України бажаної скількости поживи. Через те зачинає повтарятись те, що було минулої війни в часі, коли німецькі війська стояли в Україні. Себто зачинають по українських селах бушувати німецькі карні експедиції. Український Комітет в Кракові дістав повно зажалень від українського населення, що протестує проти наложеного німцями високого контингенту. Кажеться, що українські місцеві комітети малиб визначувати, скільки хто має доставити збіжжя. Тимчасом, як виглядає, націстівська окупаційна влада з тим не рахується, а визначує ті контингенти самовільно, кажучи, що комітети при означуванню контингентів керуються „особистими зглядами".

„УКРАЇНСЬКІ ЛІКАРІ В КАНАДІ"

Під таким наголовком канадійський часопис „Українські Вісти" з 20. жовтня помістив життєписи і фотографії 16 лікарів і 3 дентистів у Канаді, що є з українського роду. Часопис задумував зібрати матеріяли про всіх професіоналістів, але справа з тим іде доволі тяжко. Проте за кілька тижнів зібрав адреси 54 українських лікарів, 16 дентистів і 43 адвокатів.

ЗДОБУТИ СТАЛІНГРАД ЗА ВСЯКУ ЦІНУ

Ось такий приказ мав тепер видати Гітлер, бо хоче всю свою силу кинути на Кавказ, щоб здобути головні джерела нафти. Кажуть, що німецька армія дуже відчуває брак газоліни.

МОРДУЮТЬ ЖИДІВ В ТРАНСДНІСТРІЇ

Доносять з Румунії, що патріярх Нікодим, голова православної церкви в Румунії, хоче резигнувати, щоб тим запротестувати проти жидівських погромів. Кажуть, що румунська фашистська влада виганяє жидів до занятих румунами українських земель, себто до названої ними „Трансдністрії", де тих жидів там вимордовує.

З СОВЕТСЬКИХ ВОЄННИХ КОРЕСПОНДЕНЦІЙ

Московські „Ізвестія" з 15. вересня помістили два фейлєтони з фронту. В одному п. н. „В степи під Сталінградом" описує Вадим Собко про бронебойця Степана Стешенка, як боровся з німцями в Україні, а потім як опинився під Сталінградом, змушений „опустити Україну", а „всі ми знаємо, як важко покидати рідні села". В фейлетоні „Бої в ровах Кавказу" пише З. Островський про таких борців як — Литовченко і Петерчук, де вже самі назви вказують, хто вони.

Злучені Держави і Британія Мусять Співпрацювати по Війні, Щоб Виратувати Світ від Нужди

Якщо з Атлантійського Чартеру має вийти щось доброго і його заміри мають здійснитись, то тісна співпраця між Злученими Державами і Британією, що її започатковано підчас цеї війни, мусить продовжатись і по війні. Таке заявив Джан Дж. Вайнент, американський амбасадор до Англії. Це важка відповідальність, казав Вайнант, яку перебрали на себе ось ті дві держави. Але без цього годі собі уявити, як інакше можна вратувати світ від хаосу і нужди.

ПОМЕР БУРЦЕВ, ЩО РОЗКРИВ ПРОВОКАТОРА АЗЕФА

В Парижі помер В. Л. Бурцев, років 80, російський революціонер і журналіст, що зазнав найбільшої слави через те, що посвятив своє життя викриванню провокаторів, що були в рядах підпольних, революційних, російських організацій за царату, а потім і за совєтського режіму. Найбільше вславився він розкриттям провокаторської роботи Евно Азефа, що був одною з головних провідних осіб в російській партії соціялістів-революціонерів і начальником терористичного відділу цеї партії. Бурцев доказав, що Азеф, що організував вбивства на високих царських урядовців, а навіть і на великого князя Сергія, був агентом царської Охрани. Викритий ось так Азеф утік до Німеччини, де помер в 1918. році. В часі російської революції Бурцев станув проти большевиків і домагався арештування Леніна і Троцького. За те попав в большевицьку тюрму, з якої втік до Фінляндії, а звідтам до Франції, до Парижа, де весь час працював в тому напрямі, щоб викривати большевицьких провокаторів, головно з окруження ґенералів Кутепова і Мілера. Як німці напали на Росію, Бурцев став по стороні протинімецькій.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

ПОГИБЛИ ЗА МОРЕМ

Між черговими воєнними стратами, як подає „Український Голос", подибуємо на канадійській лісті прізвища двох сержантів-летунів з українського роду, а є ними: Михайло Гудима з Принс Руперт, Б. К., і Петро К. Запаринюк з Едмонтон, Алта. Знову „Будучність Нації" подає в рубриці „Ці, що віддали життя за Канаду" ще такі прізвища десятників: Василь Винничук з Едмонтону, Роман Грабик з Нордеґ, Альта, Михайло Мазяр з Брендону. Як летунські десятники згинули в бою: Василь Шумський з Виннипеґу і Евген Кузик з Іннисфрі, Альта.

А ЯКІЖ Є ЦІЛИ РОСІЇ?

З огляду на те, що Вендел Вилкі домагається, щоб Велика Британія точно означила свої воєнні цілі і є проти „британського імперіялізму", нюйоркський „Нови Сьвят" критикує Вилкого в такий спосіб: „Але Вендел Вилкі не зажадав теж і від Росії, щоб уже тепер проголосила свої воєнні і мирові цілі; не зажадав, щоб вона вже тепер висказалась в справі незалежности Литви, Латвії, Естонії, Польщі, України, щоб уже тепер зреклася імперіялістичних замірів і висказалась ясно про будуче Европи і свою у ній ролю".

НАШИМ ВОЯКАМ НА РІЗДВО

За перших 25 днів жовтня вислано американським воякам поза Америкою один міліон різдвяних пакунків. Посилати можна до 1. листопаду.

ВЕЛИЧАВЕ РУКОПОЛОЖЕННЯ В ЕПИСКОПИ ПРЕОСВ. АМВРОЗА

Дня 22. жовтня б. р. укр. греко-кат. церква св. о. Николая в Шикаґо, Ілл., була свідком великого торжества: рукоположення в епископи Кир Амврозія Сенишина, ЧСВВ., що зістав назначений Папою Пієм XII. епископом-помічником Дієцезії Українців Католиків у Злучених Державах. Торжество відбулось в присутности: 2 архіепископів, 16 епископів, представника папського делеґата з Ватикану, 19 монсіньорів, кількох ігуменів, сотки українських священиків, кільканадесятьох духовників латинського обряду і численних монахів і монахинь Чинів св. Василія Великого і Непорочного Зачаття Діви Марії. Був теж і величезний здвиг світських людей. Рукоположення доконали три українські владики: Кир Константин Богачевський, як святитель, а Кир Василь Ладика з Канади і Кир Василь Такач з Пітсбурґа, як сосвятителі. Президував при цім обряді й в часі Служби Божої архіепископ Самуїл Стритч з Шикаґо. Співав церковний хор ім. Лисенка, в народних строях, під орудою п. Атаманця. Пополудні відбувся бенкет в готелі з промовами епископів та еп. Амврозія, що тепло згадав своїх батьків у ріднім краю. Вечером була вечеря в шкільній салі церкви св. о. Николая, яку влаштувала церковна громада в честь нового Епископа. В неділю було приняття для парохії. Інтронізація Преосв. Амврозія відбудеться дня 17. грудня в катедральній церкві в Філядельфії.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Чи Справді Не Час На Голосування?

„Тепер війна і на політику нема часу", говорять деякі добрі люди. Але це неправда, це тільки викрут від сповнення громадського обовязку. Кажуть, що таких людей в Америці буде коло десять міліонів. Вони мають право голосовання, але не хотять з нього користати і викручуються війною, що нібито тепер не пора на голосування. Такі люди чомусь не хочуть зрозуміти, що надходячі вибори будуть одні з найважніших.

Людей, що не хочуть брати участь в надходячих виборах, треба переконувати, що вибори у війні мають більше значіння ніж колибудь, бо як розсудні люди підуть на пару хвилин до виборчої урни, то цим самим вони можуть не лиш прискорити кінець війні, але зробити так, щоби її взагалі більше не було. Бо вибрані до місцевих, стейтових і краєвих державних установ люди братимуть участь у війні, а дехто з них, по закінченню війни радитиме над тим, щоби воєн взагалі ніколи не було. Отже, як будуть вибрані до державних установ розумні люди, то й добре діло можуть зробити.

В окупованих ворогами краях люди даліб не знати що, якби могли свобідно користати з права голосу без нагляду Ґестапо, або таки своїх місцевих Квізлінгів. Якось дивно виглядає, коли представите собі, що американський нарід воює і терпить за те, щоби зберегти в Америці свободу, до якої належить і право голосовання, а в той самий час, як за принципи демократії ллється американська кров, поважна частина нашого суспільства добровільно відказується від свого голосу при виборах. А це є те саме, чого націсти хочуть.

Американський конґрес матиме важні справи до виконання, за які він бере на себе відповідальність перед історією. Америка бере активну, велику участь у війні і, як війна скінчиться, то вона матиме великий голос при мировому столі. Цей американський голос може привести світ до загального мира. Та, якщо піде в розріз з іншими, як загальна справа вимагатиме спільної праці, то перемога може бути звернена на ніщо. Вислід залежатиме до певної міри від того, яких людей пішлемо при надходячих виборах до палати послів і сенату в Вашинґтоні.

(Б. В. І.)

Треба "Чартеру" Для Усього Світу

У своїй радіовій промові, котру він назвав рапортом народові з подорожі, републиканський провідник Вендел Вилкі звернув увагу американців на один з найбільших завдатків, якими вони тішаться в цій війні, а саме на велику популярність серед всіх народів, очевидно за виїмком ворожих. Він радив американцям цею популярністю дорожити, головно з огляду на теперішню війну.

Рівночасно Вилкі остерігав американців, що вони розтрачують прихильність народів по всему світу своєю нерозумною політикою. Про одну таку розтрату Вилкі говорив дословно так: „Ми (американці) теж пробиваємо діри в нашому запасі прихильности кожного дня, коли ми занедбуємо подати ясно наші воєнні цілі. Коли ми даємо нашим союзникам в Азії й Східній Европі наряддя, якими ведеться війну, ми повинні кромі цього дати їм ще запевнення, за що ми ведемо війну. Двісті міліонів народа Росії й чотириста пядесять міліонів народа Китаю... хочуть знати, за що вони воюють. Вони не є певні нас. Багатьох з них читало Атлянтійський Чартер. Слушно чи неслушно, вони не є вдоволені. Вони питаються: А де Пацифічний Чартер? А де Світовий Чартер?"

„Свої сумніви вони висказували простими питаннями, яких не можна було зле зрозуміти. „Чи має бути чартер тільки для міліонів Західньої Півкулі?" вони питалися. „Чи не має бути чартеру свободи для біліона людей Сходу? Невжеж свобода мала би бути неоціненою вартістю тільки для білої людини або для людини зо Західного Світу, але бути без значіння для нас, на Сході?"...

„Не всі народи світу є готові до свободи, і не всі можуть її боронити, нині або завтра. Одначе нині вони всі хочуть знати, коли вони її дістануть. Вони не хочуть, аби ми в майбутньому розвязували їх проблеми за них... Вони домагаються лише нагоди розвязувати свої проблеми при економічній і політичній співпраці. Бо народи світу бажають собі бути вільними не лише для свого політичного вдоволення, але також для свого економічного поступу".

Подібні думки виринали вже нераз серед ліберальних людей по всіх краях, але вони топилися серед практичних питань воювання, то серед пропаґанди тоталітарних держав, або інших, для яких поширення свободи народів рівнається обмеженням влади, наконець серед явних і скритих фашистівських тенденцій. Для справи свободи народів по всему світі добре сталося, що за поширення програми свободи на весь світ заявився великий голос Вендела Вилкі. Він мусить найти відповідь.

О. ОЛЕСЬ

Я БАЧУ ВАС

Я бачу вас, святі могили,
Без написів, імен, хрестів,
Лише квітки в стопах вас вкрили
Під тихий — тихий плач дощів.

Хто в них? Чиї тіла гарячі?
Хто назве лицарів, борців?
Хто втрати нації оплаче,
Коли поховано співців?

Благословенні будьте нині,
І присно, і во вік віків!
Світіть, як зорі, Україні!

МИТРОПОЛИТ СЕРГІЙ ПРО РЕЛІҐІЮ В РОСІЇ.

В Москві появилась книжка п. н. „Правда о релігіі в Россіі", яку видав митрополит Сергій, голова „русской православної церкви в Росії". Редаґована вона, між іншим, теж „митрополитом Київським і Галицьким Николаєм". Книга звернена, як подають, проти „хрестоносного походу фашистів", що хотілиб „визволити від большевизму русский нарід і православну церкву". В книзі кажеться, що в Совєтах є вправді „безбожна пропаґанда", яка має за собою право, оперте на конституції, але та сама конституція „не накладає ніяких ограничень на релігійне життя віруючих, чи на життя віруючих взагалі". В книзі є теж молитви за „перемогу червоної армії". Є в ній і згадка за Західну Україну та Білорусь. Згадує за них київський митрополит Николай у своїй проповіди ось так: „Після вересня, 1939 року, православні люди отих областей вернулись на лоно матірного краю (Руси) і матери церкви та зачали свобідно віддихати".

БРАТИМУТЬ ХІБА УЖЕ І СТАРЦІВ!

Націстівська влада завела нову реєстрацію робітників у Галичині. Реєстрація обовязує мужчин від 16 до 75 років.